

nuatio non invalidat totam donationem, sed tantum quoad excessum supra quingentos solidos, quia in iis, quæ dividi possunt, « Utile non debet per inutile vitiari, » ut habet præcise Regul. 37, juris in 6, et l. *Si sponsus* § 2, de donat. inter vir. et uxor. (30. Solidus autem in Jure pro aureo accipitur, ut constat ex l. fin. junct. Glossa verb. *Aureos*, ff. de in jus vocando, et notat Glossa 1, in cap. *Placuit* 1. caus. 10, quæst. 3, et antiquitus septuaginta duo solidi unam libram auri constituebant, ut patet ex l. *Quotiescumque* 5, Cod. de susceptibus l. 10, et ibidem notant Glossa, Bartol. Ancharanus et alii. Unde quingenti solidi circiter 700, aureos italicos, seu scuta, vel secundum alios 800, conficiebant; Julius Clarus l. 4, § *Donatio* q. 14, n. 1, Layman lib. 3, de justitia tract. 4, cap. 12, n. 15, Rebell. part. 1, l. 28, qu. 6, num. 5, Everard. tit. 1, consil. 19, n. 32, Pirhing l. 3, decretal. tit. 24, num. 5, Reiffenstuel ib. num. 15. Hodie vero secundum generalem, et passim receptam consuetudinem per solidum intelligitur aureus Hungaricus, seu apud nos Ducatus, qui veteri illi solido, seu aureo suffectus est, ita ut quæ de solido in Jure Civili statuta sunt, ad nostratam aureum, seu Ducatum referenda sint; Mysinger. in § *Aliæ autem* 2. Institut. de Donationibus, Schmid. ibid. 24, Pirhing. loc. cit. n. 5, Reiffenstuel. loc. cit. n. 15, et alii.

(31. Dantur tamen plures donationes, quæ licet excedant quingentos solidos, valent absque insinuatione. Primo, valet absque insinuatione donatio facta alicui pro reparatione ædium suarum, quæ ruina, vel incendio consumptæ sunt; l. penult. § *eandemque*, Cod. de donat. vel pro redemptione captivorum; cit. l. penult. in princip. (32. Secundo, valet absque insinuatione in utroque foro, conscientie scilicet, et externo, Donatio facta in quacumque quantitate Ecclesie, Monasterio, vel alteri pio loco, vel ad quamlibet causam piam; Julius Clarus lib. 4, § *Donatio* quæst. 77, num. 1, Pirhing loco cit. num. 6, Reiffenstuel loco cit. num. 16, cum communi Canonistarum, et Theolog. arg. cap. 19, Matth. ibi: « Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus. » Nec obstat, quod in l. *Illud* 19, Cod. de SS. Ecclesiis, et in l. *Sancimus* 24, § *Alias vero*, Cod. de Donationibus, irriterur donationes factæ ad pias causas ultra quingentos solidos; nam ultra quam quod dictæ leges civiles videntur sublata, et correctæ ab ipsomet Jure Civili; cit. l. 34, de Donat. ibi: « Exceptis donationibus, quæ in causas piissimas procedunt; » et l. 36, Cod. eod. Causæ piæ non subjacent dispositioni Juris civilis; arg. cap. *Ecclesia S. Mariæ* 10, de constitutionib. ibi: « Nos attendentes, quod Laicis etiam Religiosis super Ecclesiis, et personis Ecclesiasticis nulla sit attributa facultas, quos obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi, a quibus si quid motu proprio statutum fuerit, quod Ecclesiarum etiam respiciat commodum, et favorem, nullius firmitatis existit, nisi ab Ecclesia fuerit ap-

probatum; » sed ipsæ causæ piæ debent judicari secundum Sacros Canones, textu expresso in c. *Relatum* 11, de testamentis, ibi: « Relatum est, quod cum vestrum examen super relictis Ecclesie deducitur, vos nisi septem, vel quinque idonei testes inter venerint, inde postponitis judicare, » et infra: « Mandamus quatenus, cum aliqua causa talis ad vestrum fuerit examen deducta, eam non secundum leges, sed secundum decretorum statuta tractetis, tribus, aut duobus legitimis testibus requisitis, quoniam scriptum est: In ore duorum, vel trium testium stat omne verbum. »

(33. Tertio, valet absque insinuatione donatio remuneratoria beneficiorum, vel obsequiorum, quia non est vera donatio, ut colligitur ex l. *Aquilinus* 27, junctâ Glossa verb. *Non meram*, et l. penult. § *Si quis*, ff. de donationib. (34. Attendendum tamen est, ne donatio remuneratoria excedat nimis merita donatarii, quia quoad illum excessum esset insinuanda, cum quoad talem excessum non esset remuneratoria, sed mere liberalis, quæ debet insinuari l. *Sancimus* 34, l. penult. In fin. Cod. de donat., et cit. § *Aliæ autem* 2. Institut. eod. Et sic tenent Clarus loco cit. quæst. 3, n. 3 et 4, Pirhing. loco cit. n. 6, Azorius part. 3, lib. 9, de donat. cap. 6, quæst. 4, et communis aliorum. (35. Et generaliter loquendo omnis donatio, quæ fit ob aliquam causam, v. g. ad militiam, ad studia, ad nuptias, et hujusmodi, non indiget insinuatione; l. *Hoc jure* 19, § *Labeo*, et § *sed et hæc* ff. de donat. et ratio est, quia talis donatio propter similes causas facta, non est propria, et perfecta donatio; nam propria, et perfecta donatio fit ob meram liberalitatem cit. l. 2, de donationib. et cum lex requirens insinuationem sit odiosa, quippe restringens liberam facultatem donandi, non est extendenda et amplianda ultra donationem propriam, et perfectam arg. Regul. 15, Juris in 6, ibi: « Odia restringi, et favores convenit ampliari. » Julius Clarus loco cit. q. 19, Pirhing. l. c. n. 6, Reiffenstuel. loco cit. n. 19, et alii passim.

(36. Quarto, valet absque insinuatione donatio rerum mobilium quingentos solidos excedens, quam belli dux facit militibus tam ex suis bonis, quam ex spoliis hostium; sive in ipsa belli occupatione, sive in quibuscumque aliis locis, et temporibus; l. *Si quis* 36, § 1, Cod. de donationib. (37. Quinto valet absque insinuatione donatio, quam Princeps supremus facit privato; l. *Sancimus* 34, de donationib. Aut privatus facit Principi Supremo; Authentic. immediat. sequent. Leg. 34, Cod. de donationib.

(38. Si sit facta aliqua donatio ultra taxatos a Lege quingentos solidos, potest donatarius tuta conscientia etiam excessum retinere; donec a donante, vel ejus hærede repetatur, vel per Judicis sententiam rescindatur donatio, quo ad illum excessum supra taxatos quingentos solidos; non enim reddunt donatarius inhabilem ad retinendum, sed tribuunt donatori potestatem pro arbitrio illam excedentem summam repetendi; unde do-

natarius tuta conscientia retinere potest excessum illum, donec repetatur, scienti enim et volenti non fit injuria; Molina tract. 2, disp. 378, num. ult. Lessius lib. 2, cap. 18, num. 89, Layman loco cit. c. 12, num. 15, Pirhing. loco cit. num. 7, et alii.

(39. Donatio hunc parit effectum, quod licet sit solum donatio verbalis, quæ absque actuali traditione rei donatæ fit, obligat donatorem ad tradendam rem donatam, si Donatio a donatario fuit acceptata, textu expresso in § *Alias vero* 2. Institut. de donationib. ibi: « Donationes etc., etiamsi (*res donatæ*) non tradantur, habent plenissimum, et perfectum robur, et traditionis necessitas incumbit donatori. » (40. Immo in casu, quod donator nolit reddere rem donatam, conceditur donatario actio contra ipsum ad tradendam rem verbaliter donatam; l. *Si quis argentum* 33, Cod. de donat. (41. Donator tamen, si actione conveniatur ad tradendam rem donatam casu quo solvendo totum promissum, seu verbaliter donatum, nequeat alios creditores amplius solvere, vel se honeste sustentare amplius non possit, debet prius debita aliis creditoribus, et potest necessaria propriæ sustentationi deducere, textu expresso in l. *Qui ex donatione* 12, ff. de donationibus ibi: « Qui ex donatione se obligavit, in quantum facere potest, convenitur; sed enim id, quod creditoribus debetur, erit detrahendum; » concordat l. *Qui id.* 33, ff. eod. ibi: « Actione non solidum sed quantum facere potest convenitur. » (42. Si autem donator sit in mora tradendi rem donatam, non tenetur fructus ex re donata interea præceptos donatario restituere, textu expresso in l. in ædibus 9, § 1, ff. de donat. ibi: « Ex rebus donatis fructus percepti in rationem donationis non computantur. » (43. Neque tenetur ob dilatam traditionem usuris solvere, ut expresse cætur l. *Eum qui* 22, ff. eodem, ibi: « Eum qui donationis causa pecuniam, vel quid aliud promisit, de mora solutionis pecuniæ usuras non debere, summæ æquitatis est: » Aliter donatori sua liberalitas nimis esset damnosa. Tum quia res domino suo fructificant; ante traditionem autem, donatarius nondum est dominus rei donatæ, cum dominia rerum transferantur, non nudis pactis, sed traditionibus; l. *Traditionibus* 20, Cod. de Donationibus.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(44. Donatio ex quibus potius causa mortis quam inter vivos dicenda sit, tum an solemnitates a Statuto inductæ quoad donationes requirantur in donatione causa mortis ad ejus validitatem, plenissime discutit Rota in Nullius Civitellæ Immissionis 17. Junii 1748. Cor. R. P. D. Elephantut.

ARTICULUS II.

Donatio quoad personas, quæ donare possunt vel non, et in qua quantitate.

(1. Donare potest omnis ratione utens,

(1) Hic Auctor noster agens de Pupillis, ac Minoribus donationibus profusis aliquid momenti alien-

lege non prohibitus, habens plenum dominium, seu liberam administrationem rei suæ; quisquis enim rei suæ moderator, atque arbiter existit, ut dicitur in l. *In re mandata*, eod. *Mandati*. (2. Donare autem non potest pupillus, minor, furiosus, amens, prodigus etc. quia per vulgaria Juris, et per communem Doctorum, omnes, qui administratione bonorum suorum sunt privati, uti sunt supradicti, etiam alienare et donare sine auctoritate Tutoris, vel Curatoris prohibentur. (3. Tutores, et Curatores non possunt donare aliquid de bonis, quæ administrant, textu expresso in l. *Contra juris* 38, § fin. de pactis, ibi: « Juliano placet, etiamsi maximam quis administrationem peculii habeat concessam, donandi jus eum non habere; » et concordat l. *Lucius* 46, § fin. ff. de administrat. tutor. (4. Possunt tamen Tutores, et Curatores ad proportionem conditionis, et facultatum sui Principalis facere proportionatas donationes remuneratorias pro meritis, et servitiis suo Principali collatis; sicuti possunt facere illas donationes, et elemosynas, quæ pro more, et consuetudine fieri solent ab aliis paribus conditionis sui Principalis; l. *Cum plures* 12, § 3, ff. de administrat. tutor. ac l. 13, ff. eod. et est communis Doctorum sententia.

(5. Uxor potest libere donare, atque elemosynas facere de bonis suis paraphernalibus et de iis bonis, quæ extra bona communia dotalia aliunde acquirit, ut ex donatione, legato etc. ex opera, vel arte ad familiæ gubernationem non necessaria, nec nociva. Sic communis; reliqua vid. verb. *Bona* art. 4, ubi late de donationibus, et elemosynis, quas uxor facere potest vel non. (6. Filiusfamilias donare potest etiam invito patre de suis bonis castrensibus, vel quasi castrensibus; ipsa enim pertinent ad liberum ipsius dominium, et administrationem; l. *Si filiusfamilias*, ff. de donat. § 6, ibi: « Cæterum qui habent castrense peculium, vel quasi castrense, in ea conditione sunt, ut donare, et mortis causa, et non mortis causa possint, cum testamenti factionem habeant, » et l. 2. *Castrensi*, ff. de peculio castrensi, et est communis; reliqua vid. verb. *Bona* art. 4. (7. Pupillus et Minorennis, si pubes sit, etiam invito Tutore, vel Curatore, potest facere donationes, elemosynas, vel alios sumptus moderatos pro sua conditione, et facultate, prout aliis paribus conditionis passim permitti solet; id enim exigit decentia status sui. *Est communis* cum Molina tom. 2, disp. 277. (8. Si autem talis pupillus, et minorennis profuse, et excessive donet, vel expendat, peccat, quia agit contra præscriptum ejus, cui tenetur obedire: Illi tamen, quibus talis donatio facta est, non tenentur ad restitutionem, donec donatum a Tutore, vel Curatore repetatur vel ipse donator petat restitutionem in integrum. Molina tom. 2, dis. 224, 261 et 277, Lessius lib. 2, cap. 18, dub. 11, n. 81. Sporer loco cit. n. 29, et alii passim (1).

nantibus nullo tutoris, aut curatoris accedente consensu; cum doceat res hujusmodi hac ratione a Pu-

(9. Pater si donet aliquid filio nondum emancipato, ejus donatio est invalida, et pro arbitrio patris potest revocari; leg. *Cum de bonis* 11. *Cum de donationib.* et leg. 2. Cod. de ineffic. donat. Et ratio est, quia ut dicunt communiter Doctores, omne quod filius a patre acquirit, ad bona filii profectitia spectat, quorum bonorum quia pater est Dominus, non tam filio, quam sibi donare censetur; filius enim quandiu est sub potestate patris, reputatur veluti una persona civilis cum patre. (10. Talis autem donatio evadit statim valida post mortem patris, quia tunc filius desinit esse sub potestate patris. Et sic etiam post emancipationem filii, res prius donata statim transit ad filium donatarium, si usque ad emancipationem pater non revocavit donationem, l. *Donationes* 31, § 2, ff. de donat. et l. *Sive emancipatis* 77, Cod. eod.

(11. Dantur tamen aliqui casus, in quibus donatio patris facta filio nondum emancipato statim valet. Primo, cum pater donat aliquid filio ratione studiorum, vel officii addiscendi; l. 13. Cod. de neg. gest. Secundo, cum pater donat aliquid filio remunerationis gratia; l. *Cum pater* 77, § 25, ff. de Legat. Tertio, cum pater donat aliquid filio in dotem, vel ad matrimonium; Quarto, cum pater donat bona mobilia filio ex causa militiæ, ad gradum vel honorem adipiscendum, quia ita donatum efficitur bonum castrense, vel quasi castrense, in quo filius liberam habet dispositionem; ex leg. 2. *Castrense*, ff. de peculio castrensi. Quinto, cum pater condonat filio usumfructum, quem habet in ejus bonis adventitiis. Sexto, in omnibus pene casibus, in quibus inter conjuges valet statim, valet etiam donatio patris facta filio; Navarr. c. 17. n. 147. Silvester verb.

pillis donatas posse et accipi, ac retineri; donec vel a tutoribus repetantur, vel ab ipsis donatoribus expleta minori ætate beneficio restitutionis in integrum revindicentur: sequitur, uti patet, sententiam illorum Theologorum, ac Juris Consultorum, qui docent, ac tuentur in hujusmodi contractibus initis a Pupillo, vel Minore non accedente Tutoris consensu, licet nulla ab ipsis civilis obligatio contrahatur lege sic decernente, Institut. tit. Quibus alienare licet, § Admonendi leg. Pupillus 5, § 1, leg. Obligari 9, ff. De Auctorit. et Consens. Tutorum etc. Et leg. Si Curatorem 5, Cod. De in integrum Restitut. Minor. etc. attamen naturaliter obligatos manere. Pro hac etiam sententia acriter præ cæteris præterea decernat Doctissimus Sanchez Lib. 6. De Donation. inter conjuges Disp. 58. n. 49. et seqq. Lessius Lib. 2. cap. 17. De Contractibus etc. Dubit. 8. num. 61. Paulus Layman Lib. 5. Tract. 4. Cap. 9. n. 7 et seqq. At isthæc sententia licet non leve probabilitatis pondus præ se ferat, et magnos, nec paucos nacta sit patronos, validissimis tamen oppugnantur argumentis et Theologorum auctoritatibus, uti ex eodem Sanchez colligere facile quivis poterit.

Probabilior itaque nobis videtur sententia opposita juxta quam edocemur ex nullo contractu Pupilli, vel Minoris ullam obligationem nasci, ne naturalem quidem, quare qui cum iisdem contractus iniverint, iisque rem acceperint, ante omnem sententiam rem acceptam restituere coguntur. Insuper isthæc posterior sententia videtur juri conformior; Jure enim per hujusmodi donationes a Pupillis vel Minoribus fa-

Donatio 2. quæst. 7. Lessius loc. cit. num. 91. et alii.

(12. Mater valide donat filiis tam emancipatis, quam nondum emancipatis, quia in matre cessat ratio prohibens donationem in filium, cum mater non habeat filios in sua potestate; § *Faminiæ* 10, Institut. de adopt. Tum quia matri non est prohibitum donare filiis, arg. l. *Sed si ego* 4, § 1, ff. ad S. C. Vellejan. quia ut ibidem adducitur ratio, mater non tam faciliter donat, vel certe ordinario defectu administrationis multum donare non potest.

(13. Conjux nequit alteri conjugi mere liberaliter aliquid donare; et si talis mere liberalis donatio fiat inter virum, et uxorem durante Matrimonio, est invalida, et ad arbitrium donantis revocari potest, si ex illa donans fit pauperior, et donatarius ditior, textu expresso in cap. *Donatio* 8. de donationibus inter virum, et uxorem, ibi: « Donatio, quæ constante Matrimonio inter conjuges dicitur esse facta, ex qua alter locupletior, et alter pauperior efficitur, firmitatem non habet, nisi donantis obitu confirmetur: quæ tamen penitus evanescit, si revocatur ab eo tacite, vel expresse, vel qui donatum accepit, prius debitum naturæ absolvat; » et l. 1, ff. de donat. inter virum, et uxorem, ibi: « Moribus apud nos receptum est, ne inter virum, et uxorem donationes valeant; » et additur ratio præcisus his verbis: « Hoc autem receptum est, ne mutuo amore invicem spoliarentur, donationibus non temperantes sed profusa erga se facilitate, » et l. 3. princip. ff. Cod. ibi: « Majores nostri inter virum, et uxorem donationes prohibuerunt, amorem honestum solis animis æstimantes, famæ etiam conjunctorum con-

etas sine consensu illorum, quos jure interesse oportet, auctoritatemque ac consensum ipsis præstare impeditur ipso domini translatio. Institut. lib. 2. tit. Quibus alienare, etc. § Admonendi. His verbis: « Si pupillus mutuum pecuniam sine tutoris auctoritate alicui dederit, non contrahit obligationem, quia pecuniam non facit accipientis. » Et paulo post: « Pupilli vel pupillæ solvere sine tutoris auctoritate non possunt, quia id quod solvunt, non fit accipientis, cum scilicet nullius rei alienatio eis sine tutoris auctoritate concessa sit. » Consentit etiam lex. Quod si forte 15. de solutionib. etc. § ultimum.

Hanc porro posteriorem sententiam longe præferendam alteri oppositæ, atque unice sectandam arbitrari, cum agitur de contractibus gratuitis, sive beneficiis. Quod enim in contractibus onerosis Pupilli, aut Minores curatoribus non destituti quandoque naturali obligatione maneat adstricti, inde fit, quia in hisce, ut plurimum ditiores fieri solent; atque hac ratione intelligenda sunt Civilia jura, quæ quandoque in hisce Pupillis, aut Minoribus naturalem agnoscunt obligationem, quemadmodum Cl. Cujacius interpretatus est, atque intelligendam jubet leg. Si Pupillus 127. ff. de verb. obligat. Et Gothofredus leg. Novatio 1. ff. de Novation. At in contractibus gratuitis, quibus quis donando propriis bonis se spoliât, patrimonium suum exhaurit, aut diminuit, nemo ditior fiet; quapropter nulla naturalis obligatio in istis agnoscenda, nullumque aut accipiendi, aut retinendi rem acceptam ius occurrere potest. (*Edit. Neap.*)

sulentes, ne concordia pretio conciliari videatur. »

(14. Valida tamen est donatio inter conjuges pluribus casibus. Primo valida est inter eos donatio remuneratoria ob præstita obsequia, et beneficia, seu servitia alias ordinarie indebita, et quæ ab aliis ejusdem conditionis conjugibus in similibus circumstantiis communiter præstari non solent. Sic ex communi docent Abbas in cit. cap. *Donatio* 8. de donat. inter vir. et uxor. num. 7. Menoch. de arbitr. judic. casu 132. num. 4 Sanchez lib. 6. disp. 6. num. 11. Molina, Layman, et alii; et ratio est, quia donatio remuneratoria non est propria et vera donatio, ut desumitur ex leg. *Aquilinus* 27. juncta Glossa verb. *Non meram*, et leg. penult. § *Si quis*, ff. de donationib.

(15. Secundo, valida est donatio facta ab uno conjuge alteri conjugi, si ex donatione donans non est factus pauperior, id est si ejus substantiæ, et divitiæ non sint diminutæ; ut si maritus hæreditatem, vel legatum repudiet, ut uxori substitutæ, vel ab intestato succedenti obveniat; ut habetur in l. *Si sponsus* § *Si maritus*, ff. de donation. inter vir. et uxor. Ad hoc enim ut donatio inter conjuges sit invalida requiritur expresse, ut donans ex tali donatione reddatur pauperior, donatarius reddatur locupletior, ut patet ex cit. c. *Donatio*. ibi: « Donatio, quæ constante matrimonio inter conjuges dicitur esse facta, ex qua alter locupletior, et alter pauperior efficitur, firmitatem non habet; » et leg. *Sed etsi*, ff. eod. ibi: « Nam jus constitutum ad eas donationes pertinet, ex quibus et locupletior mulier, et pauperior maritus in suis rebus fit. »

(16. Tertio, valida est Donatio, si ex ea non sit factus locupletior conjux donatarius, etiam si conjux donans pauperior fiat donando, textu expresso in leg. *Si sponsus*, 5, § 16. ff. de Donation. inter vir. et uxor. ibi: « Ubi cumque igitur non diminaat de facultatibus suis qui donavit, valet; vel etiamsi diminuit, locupletior tamen non fit, qui accepit, donatio valet. » Ut si maritus uxori locum sepulturæ donet; non enim locupletior fit uxor in ea re, quam Religioni dicavit; cit. loc. *Si Sponsus*, § *Concessa*.

(17. Quarto, valida est donatio facta causa exilii, vel alterius pænæ bonorum confiscationem secum trahentis, textu expresso in l. 43, ff. de donationib. inter vir. et uxorem, ibi: « Inter virum et uxorem exilii causa donatio fieri potest. »

(18. Quinto, valida est donatio mutua inter conjuges, saltem quando una alteram notabiliter non excedit; l. *Quod autem* 7, § 2, ff. de donat. inter vir. et uxor. ibi: « Si vir et uxor qui invicem sibi donaverint, etc. recte placuit, compensationem fieri donationis: » in causa enim mutua donationis nullus conjugum locupletior fit, aut pauperior, quod est potissimum motivum prohibitionis donationum inter conjuges, juxta cit. l. 1, ff. de Donat. inter vir. et uxor. et l. *Sed et si*, ff. eod. et cap. *Donatio* 8. de donat. inter vir. et uxor.

(19. Sexto, valida est donatio mortis causa facta inter virum, et uxorem; textu expresso in l. *Si eum* 9, § fin. de donat. inter vir. et uxor. ibi: « Inter virum, et uxorem mortis causa donationes receptæ sunt. »

(20. Septimo, valida est donatio, qua vir remittit uxori usuras dotis conventionem debitas; l. *Vir usuras* 54. ff. de donation. inter virum, et uxorem.

(21. Octavo, valida est Donatio, facta ad reficiendas ædes dotales; leg. *Quod si vir*. 14. ff. de donat. inter vir. et uxorem.

(22. Nono, valida est donatio, si uxor marito donet causa honoris; vel dignitatis adipiscendæ, v. g. ad ipsum nobilitandum, doctorandum, in dignitate, vel qualificato officio constituendum; l. 40. et seq. ff. de donat. inter virum, et uxorem.

(23. Decimo, valida est Donatio, si vir uxori dotem promissam remittat, juxta leg. *Si constante*, Cod. de donat. ante nuptias; vel si uxorem dotet causa remunerationis, v. g. quia nobilis ignobili, juvenula seni nupsit, alioquin vero non est concessum, ut vir uxori post nuptias, vel in tempus nuptiarum dotem mere liberaliter constituat; leg. *Si quis uxori*, ff. de donation. quia hæc dotis constitutio species donationis est; leg. ult. § *Si a socero*, ff. *Quæ in fraudem creditorum*.

(24. Undecimo, valida est donatio inter conjuges Principes supremos, quia imperiales contractus legis vim obtinent; l. penult. Cod. de donat. inter virum, et uxorem.

(25. Duodecimo, valida est inter virum et uxorem donatio exigui pretii; Barbosa in cap. *Donatio* 8. de donationib. inter vir. et uxor. num. 17, arg. l. *Ex annuo* 15. l. *Sed si vir*, ff. de donat. inter vir. et uxor. a sensu contrario, et sic habet consuetudo optima legum interpretis; l. 34. ff. de Legibus.

(26. Tertiodecimo, omnis Donatio invalida facta ab uno conjuge alteri conjugi inter vivos, fit statim valida post mortem donantis, si eam in vivis tacite, vel expresse non revocavit, textu expresso in cit. cap. *Donatio* 8. de donat. inter vir. et uxor. ibi: « Firmitatem non habet, nisi donatoris obitu firmetur, quæ tamen penitus evanescit, si revocatur ab eo tacite, vel expresse; » et concordat l. *Cum hic* 32, § 2, et l. *Stipulata* 33, ff. de Donat. inter vir. et uxor. Mortuo enim donante cessat finis legis prohibentis tales conjugum donationes, periculum scilicet mutua paupertatis ex mutuo affectu, etc.

(27. Tunc autem censetur tacite revocata Donatio, si donans rem prius conjugi donatam postea alteri donet, leget, vendat, pignori, aut hypothecæ subiciat, textu expresso in l. *Si Maritus* 12. Cod. de donat. inter vir. et uxor. ibi. « Cum sit manifestum, etiam donatione, vel venditione, vel alio quolibet modo rebus alienatis, revocatam esse a viro in mulierem factam donationem, » et l. *Cum hic status* 32, § 5 et § 15, ff. eod. ibi: « Si maritus ea, quæ donaverat, pignori dedit, utique eum penituisse dicemus. » (28. Sic etiam talis donatio censetur tacite revocata